

Slovenski dom

Štev. 295.

V Ljubljani, v torek, 22. decembra 1941-XX

Leto VI

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujege
Izvor: Unione Pubblicità Italiana S. A. MilanoUredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana
Redazione Amministrazione: Kopitarjeva 6, LjubljanaConcessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A. Milano

Vojno poročilo št. 568:

Urejeni premiki na nove postojanke v Libiji

Spopadi krajevnega značaja v cirenskem Gebelu, medtem pa se nadaljuje urejeno gibanje naših čet na nove črte. Sovražnik je z živahnim ognjem topništva obstreljeval postojanke pri Sollumu. Prednjo postojanko, ki jo je sovražnik najprej zasledil, smo nato spet zavzeli.

Naša in zavezniška letala so razvijala neutrudno delavnost, ko so bombardirala zaledje iz strojnice, iz majhne višine napadla čete na pohodu in zbirališta motoriziranih vozil. V bojih je bilo sestreljenih enajst angleških letal, in sicer jih je deset bilo sestreljenih po nemških lovskih letalih.

Angleški poleti nad Tripoli, Benghasi in Barce so povzročili, da je bilo nekaj oseb ranjenih, škoda pa ni bila velika. Protiletalsko topništvo v Benghaziju je zadelo eno letalo, ki je padlo v morje. Velike skupine nemškega letalstva so napadle podnevi in ponoči z dobrimi uspehi zasidrane ladje na otoku Malti.

Japonska ofenziva proti Filipinom in proti Kitajski

Poročila o novih izkrcanjih na Luzonu — Svarila pred prehudo radostjo zaradi Hongkonga in zaradi nasprotnikovih porazov

Tokio, 23. decembra. s. Japonsko vrhovno poveljstvo sporoča, da so se pod varstvom mornarice številni japonski oddelki izkrcali na različnih drugih, toda neimenovanih točkah filipinskega otoka Luzona. Te čete sodelujejo z oddelki, ki so se bili izkrcali poprej in ki napredujejo proti središču otoka.

Tokio, 23. dec. s. Po sporočilu o japonskem vdoru v Hongkong je informacijski urad japonske vlade izdal posebno sporočilo, v katerem opominja ljudstvo, naj se ne prepusti prehudemu radovanju zaradi dosežene zmage. Podpredsednik informativnega urada je poslal japonskemu prebivalstvu zaradi Hongkonga sporočilo po radiu, v katerem vabi ljudstvo, naj svojo radost nad doseženimi zmagami rajši kaže v darovanju prispevkov za povečanje vojne izdelave, kakaj Japonska ima v boju za vpostavitve novega reda po Aziji še veliko poti pred sabo. Družba za narodno vojno službo je pri tej priliki izdala tri gesla: »Ne radujte se preveč nad sovražnikovimi porazi! Cim večja je radost, tem večja mora biti vojna izdelava! Borite se vedno za veliko vzhodno Azijo!«

Tokio, 23. dec. s. Agencija Domei poroča iz uradnega vira, da znašajo dosežane japonske izgube na morju naslednje:

1 lahka križarka je bila poškodovana, 1 rušilec in 1 polagalka min potopljena, druga polagalka min hudo poškodovana, 5 podmornic manjka. Sestreljenih je pa bilo 72 japonskih letal.

Nanking, 23. dec. s. Med japonskimi operacijami zoper Singapoore, Malajo in Filipine, poročajo, da se je začela tudi splošna ofenziva proti kitajskim silam v štirih pokrajinah. Novico o tem je sporočilo poveljstvo japonskega ekspedicijskega zbora na Kitajskem.

Rim, 23. dec. s. V angleških časnikarskih krogih takole prikazujejo vojni položaj na Tihem morju:

Na Malaji se Japonci približujejo Ipehu, središču pridobivanja kositra. Tamošnje letališče je ogroženo. Delovanje japonskega letalstva ob vzhodni malajski obali vzbuja domnevo o novih izkrcanjih.

Na Filipinih so okoli Luzona bili v nedeljo siloviti letalski boji, zlasti na zahodu in na jugu otoka. Prišlo je do novih izkrcanj na Luzonu in na otoku Mindanao.

Tokio, 23. dec. s. List »Jomiuri« poroča iz Bangkoka, da Anglija mrzlično ojačuje mejo Birmanske. Tja so Angličani poslali dve diviziji indijskih čet izboljšali so tudi letališči pri Rangoonu in Tungooju. Te indijske čete baje prihajajo iz severozahodne Indije.

Saigon, 23. dec. s. Iz Manille poročajo, da so se japonski napadi po številu in po silovitosti pomnožili v zadnjih dneh. Na Luzonu Japonci izvajajo nastop v obliki klet, s katerim naj bi v kratkem prišli v posest otoka. Pri nekem zadnjem letalskem napadu so bombe padle tudi na palačo ameriškega guvernerja.

Tokio, 23. dec. s. V japonskih odgovornih krogih razlagajo potek operacij pri Hongkongu in na Filipinih. Poudarjajo, da se japonska vojska čim bolj izogiba temu, da bi izpostavljala civilno prebivalstvo v napadenih krajih nepotrebnim nevarnostim in pa temu, da bi uničevala poslopja, ki nimajo vojaškega zna-

Willkiev oklic Amerikancem

Lizbona, 23. dec. s. Wendell Willkie, Rooseveltov nasprotnik pri zadnjih predsedniških volitvah, je vsem Amerikancem poslal oklic, naj začno z življenjem špartanske skromnosti in žive delavnosti. Opozarja jih, da bi njihova nemarnost utegnila biti vzrok za smrt mnogih ameriških vojakov. Njegov opomin se končuje z besedami: »Nam ni treba umirati od gladi, moramo se pa naučiti, da se bomo zadovoljevali s tistim, kar je strogo potrebno.« Opominil je tudi delavce, naj se pripravijo, da bodo delali po 60 ur na teden, če bo to potrebno.

Sleherni angleški in ameriški vpliv so začeli na japonskem odpravljati ob začetku sedanje vojne. Ameriških filmov ne kažejo več, vsi javni lokali, ki so imeli angleška ali ameriška imena se morajo prekrstiti in angleščina ne bo več vodilni jezik pri šolskem pouku.

Pomen prevzema dejanskega vodstva vse nemške oborožene moči po Hitlerju

Maršal Brauchitsch je bil tako in tako samo izvajalec Hitlerjevih načrtov — Hitlerjevo neposredno vodstvo je potrebno zaradi bližajočega se viška v sedanjí vojni — Napovedi o novem smrtnem udarcu Rusiji v začetku spomladi

Berlin, 23. dec. s. Zaradi Hitlerjeve odločitve, da sam osebno prevzame vrhovno poveljstvo nad nemško vojsko, so na pristojnem vojaškem mestu včeraj dali naslednje izjave:

Znano je, da je Hitler že skoraj štiri leta vrhovni poveljnik nemških vojnih sil, znano pa je tudi, da je on osebno vodil vse zmagovite nastope v sedanjí vojni. Njegovi so bili veledrzi načrti, ki jih je vojska v tesnem sodelovanju z brodovjem in letalstvom znala čudovito ustvariti na Poljskem, na Norveškem, na Zahodu, na Balkanu, v Cirenajki in v Rusiji. Maršal Brauchitsch je bil takorekoč samo vmesna instanca. Ni namreč delal drugega, kakor da je zvesto kohačil navodila vrhovnega poveljnika ter dajal po njih primerna povelja. Zdaj je to vmesno posredniško mesto odpravljeno.

Adolf Hitler torej zdaj osebno daje povelja in hkratu zapoveduje operacije na kopnem, v zraku in na morju, dokler se povsod in vselej ne doseže odločilni uspeh. Odstanitve posredniškega vrhovnega poveljstva se je zdela potrebna v trenutku, ko začena vojna stopati v svoj višek in v odločilno razdobje.

Spričo lažne nasprotne propagande o položaju na vzhodnem bojišču smatrajo v nemških vojaških krogih za umestno, da se enkrat ugotove dejanski stan z naslednjimi glavnimi pojasnili:

1. Vzdrž vsega vzhodnega bojišča se bojna črta izravna točno po načrtih nemškega vrhovnega poveljstva.

2. Ta poprava bojne črte je naravna posledica prehoda iz ofenzivnih operacij v tako imenovano pozicijsko vojno.

3. Pozicijska vojna je spet le naravna posledica spremenjenih vremenskih razmer, nastalih s popolno rusko zimo.

4. Boljševiki zasedajo sedaj samo ona področja, ki so jih izpraznile nemške čete pri svojem popolnoma rednem umiku na tako imenovano prezimovalno črto.

5. Kjer je bila ta prezimovalna črta že dosežena, so se morale sovjetske sile ustaviti in so propadli doslej vsi poskusi, da bi jo prebili.

6. Hitlerjev ugled in zgled njegovih vojakov je tolikšen, da vrhovno poveljstvo lahko po mili volji sprejme kakršnekoli sklep v trdnem prepričanju, da bo naleto na popolno razumevanje vsega nemškega naroda, ki prav dobro ve, da sleherni odločitev ustvarja samo pogoje za nove odločilne uspehe.

7. Nemški narod ve n. pr., da bo tako imenovana prezimovalna črta ne le omogočila

zmagovite krajevne akcije tudi pozimi, marveč da bo razen tega postala izhodišče za napad, ki bo, kakor je Hitler dejal v svojem zadnjem govoru, ob pričetku poletja prizadel smrtni udarec boljševiški Rusiji.

8. Sovjeti pa iščejo uspehe samo zaradi ugleda in ker se z dejanskimi ne morejo ponasati, si jih izmišljujejo v upanju, da bodo tako prejeli od Angležev in Američanov primerno plačilo, če že ne takoj, pa vsaj v prihodnji pomladi, ko se bo Sovjetska zveza nabraž znašla med dvema ognjema.

Vrhovni poveljnik zasedbenih čet v Grčiji poroča Duceju

Rim, 23. dec. s. Duce je v navzočnosti generala Cavallera, načelnika glavnega štana sprejel armadnega generala Gelosa, poveljnika italijanskih zasedbenih čet na Grškem. General mu je poročal o položaju. Duce je generalu Gelosu dal navodila glede vseh vprašanj vojaškega značaja in glede delovanja čet, ki so razporejene v grški prestolnici in po vsem grškem ozemlju.

Vesti 23. decembra

Popravilo nemške vojne črte v Rusiji je bilo izvedeno šele potem, ko so pomožne organizacije v zaledju že pripravile prezimovalna bivališča, za kar so oddelki Todtove delovne službe hoteli več mesecev. Iz tega je razvidno, da je nemško vrhovno poveljstvo o pravem času preskrbelo za prezimovanje in da je s tem prezimovanjem že računalo. Ni res, da bi bila oprava nemških vojakov površna ter za zimo nezadostna, sicer je bilo pa zadnje tedne docela poskrbljeno, da bodo bojovniki dobili potrebna dopolnilna topla oblačila, piše glasilo hitlerjevske stranke »Dienst aus Deutschland«.

Guverner portugalske kolonije Macao je zanimal poročila, da bi bili Japonci zasedli to področje. Pravi, da so Japonci celo preskrbeli koloniji živež.

Japonsko pomorsko poveljstvo odločno zavrača poročila, da bi bili Japonci pred Hongkongom potopili neko sovjetsko ladjo. Ladjo so potopili angleški topovi. Druge tri sovjetske ladje v hongkonški luki so baje še neposkodovane.

Francoski tisk se bavi s pomorsko bitko v Sredozemskem morju, katero je omenjalo eno izmed zadnjih italijanskih uradnih vojnih poročil. Listi pravijo, da je zelo važen ladijski sprevid mogel prepluti Sredozemsko morje počez, ne da bi se bil zapletel v boj. Iz tega je razvidno, da je angleško vojno brodovje izgubilo oblast nad pomorskim predelom pri Libiji.

V Ameriki bodo s 4. januarjem omejili porabo gumijastih obročev za motorna vozila. Zaradi tega bo od 31 milijonov avtomobilov v Združenih državah spomladi polovica nehala z vožnjo.

Silovit mraz in snežni viharji so nastopili po vsej Španiji ter na mnogih krajih pretrgali vse prometne zveze, zlasti pa na meji med Francijo in Španijo.

Japonske prostovoljne zbirke za vojno so dosegle do zdaj vsoto 32 milijonov jenov.

DNB poroča, da se širijo govorice, da je bil sovjetski maršal Vorosilov premeščen v Azijo. To bi pomenilo, da je Vorosilov zaupana naloga, da preosnuje sovjetsko oboroženo silo na Daljnem vzhodu.

Francoska vlada je imenovala dosedanjega generalnega guvernerja Francoske Indokine za visokega komisarja v francoskih posestih na Tihem morju.

Med Sovjetsko Rusijo in Japonsko so se zopet začela pogajanja o ribolovu. Pogodba poteka dne 31. decembra in je verjetno, da bodo sedanji zaslišni sporazum nadomestili s trajno pogodbo, poroča Domei.

Brazilska vlada je vpoklicala vse letnike od 1904 do 1923 in velik del rezervnih častnikov — zaradi mednarodnega položaja.

ki je na vseh odsekih bojišča v zadnjih 48 urah dala najtrši nauk. Sovjeti so pri svojih brezuspešnih poskusih, da bi prebili nemško bojno črto, imeli zelo krvave izgube. Nemci so ujeli mnogo ruskih vojakov in razdejali številne tanke. Proti novim utrjenim nemškim postojankam so Rusi vrgli številne sveže divizije iz Sibirije, ki pa so morale računati z morilnim orožjem nemškega avtomatičnega orožja.

Nemško letalstvo je kljub najslabšim vremenskim razmeram nadaljevalo z neprestanimi bombnimi napadi na zbirajoče se ruske čete, oklepna vozila in oskrbovalne oddelke. Sovjetsko poveljstvo si v svoji utvrdi, da bo izkoristilo dobro premišljen nemški manever, ki zagotavlja četam potrebne pogoje, da bodo lahko prenesle vse zimske težave, nadaljuje z dovažanjem sibirskih rezervnih divizij v vojaška taborišča, divizij, ki so pretrpele že občutne izgube, ne da bi se jim posredilo dotakniti se na kaki točki sedanje bojne črte nemške vojske.

Na leningrajskem odseku se boji srdito nadaljujejo. Ponovni poskusi, ki so jih ruske čete v Leningradu izvedle s tanki, so odbile nemške baterije, ki so vrgle iz stroja znatno število oklepnih vozil, zadetih z ognjem protitankovskih topov. Pri tem pa je učinkovito pomagalo tudi letalstvo, ki je večkrat zadelo sovjetska oklepna vozila.

Velike manifestacije na čast japonskim zaveznikom v Rimu

Rim, 22. dec. s. Danes je bila v gledališču Adriano v Rimu velika manifestacija za trdno in idealno bratstvo z junaško in zmagoslavno zaveznicco Japonsko, ki se zdaj bori na strani Osi proti angleški in ameriški demokraciji.

Prostorna gledališka dvorana je bila sijajno okrašena in italijanskimi in japonskimi zastavami. Na odru so zavzeli prostore godba Kralj. karabinjerjev in pevski odseki GIL-a v prestolnici.

K temu izrednemu slavu vnetega italijansko-japonskega prijateljstva se je zgrinjalo mnogo občinstva, ki so mu bile na čelu številne vladne osebnosti in odličniki. Prišli so tudi nemški in italijanski poslaniki, diplomatski predstavniki držav, ki so članice trojnega pakta, visoki častniki vojske in milice, predstavniki zunanjega ministrstva, rimski guverner Ucelli, prefekt, Zvezni tajnik, senatorji in vladni svetniki, akademiki, vodja nacionalne socialistične stranke v Italiji ter velika množica iz japonske in nemške nasebine v Rimu.

Lepo število hrabrih vojnih ranjencev in invalidov je zavzelo prostore v dvorani, določene Kraljevi hiši. Zastopane so bile tudi oborožene sile rajha.

Slavje so začeli z državno japonsko in italijansko himno »Giovinezza« pa so zapela pevka društva GIL-a. Po himnah so vneseno ploskali in vzklikali »Vincere« ter pritrjevali z japonskim bojnim klicem »Dai Nippon banzai«. Nato je Marija Luiza Fiumi genljivo pozdravila Japonsko in njeno hrabro ljudstvo, ki je zdaj v isti bojni črti ko države in ljudstva Osi.

Potem so nastopili govorniki, veščaki v politiki, zemljepisju in kulturi, ter podali obširen in temeljit pogled na Japonsko glede na njene nprave in materialne sile in o pomenu njene udeležbe v sedanjí vojni. Govorili so: Mario Appellus, Norio Brunetti, Toddi in Gino Terra. Obravnavali so različna vprašanja: Tokio, središče nove Azije; Uspehi japonske reakcije; Zakaj so Japonci

smeli; Problem Južnega oceana. Vse govornike so toplo pozdravljali.

Posebnost slavlja pa je bil govor Pietra Mascagnija.

Znameniti in častiljivi glasbeni mojster je v bistrih in lepih besedah popisoval, kako ga je Japonska navdihnila s skladbo »Himna Soncu«. Njegove besede so občinstvo globoko ganile in Mascagnijo so priredili veličastne manifestacije globokega spoštovanja.

Ob zaključku je godba Kralj. karabinjerjev zaigrala »Himno Soncu«, »Pesem starih Samurajev«, »Palmovo piščal Južnega oceana« in »Koračnico nove velike Azije«. Ves čas je občinstvo pozdravljalo Japonsko in oborožene sile trojne pakta.

Nove lovorike italijanskega ekspedicijskega zbora ob Doncu

Budimpešta, 23. dec. s. Na odseku pri Doncu, zlasti pa še ob kolenu istoimenske reke, je sovražnik v zadnjih 48 urah izvedel nekaj protinapadov. Nemške in italijanske čete so v tesnem sodelovanju odbile vse te poskuse in so sovražniku prizadejale težke izgube. Ujele so nekaj sto ruskih vojakov. Neutrudljiva delavnost italijanskega ekspedicijskega zbora je preprečila vse sovražnikove napade. Italijanske čete — tako podčrtavajo v madžarskih vojaških krogih — se še naprej vnačajo s slavo na bojnih poljanah južnega ruskega bojišča. Napadalni duh italijanskih čet, ki se tu vojskujejo in zadajajo sovražniku vedno nove izgube, se kaže ob vsaki priliki. Italijanski oddelki so tudi v zadnjih spopadih dokazali svoje velike vrline, ko so pregnali sovražnika iz močno utrjenih in v vojaškem oziru važnih postojank, važnih za izvedbo operacijskega načrta vrhovnega poveljstva.

Nemško posebno vojno poročilo o potopitvi angleške letalonosilke neznane imena

Belin, 23. dec. s. Hitlerjev glavni stan je izdal včeraj naslednje izredno uradno vojno poročilo:

Nemška podmornica, ki je nastopala na Atlantskem morju pod poveljstvom poročnika bojne ladje Bigalka, je torpedirala neko angleško letalonosilko. Ladja se je potopila.

Berlin, 23. dec. s. Iz vojaškega vira poročajo, da je angleška letalonosilka, torpedirana na Atlantskem morju, pripadala najmodernejšemu razredu angleških vojnih ladij. Imela je 23.000 ton in je bila peta v svoji vrsti. Dodelana je bila leta 1939. Ime potopljene letalonosilke pa še ni znano.

Novi ruski napadi odbiti

Dejstvo, da so nemške čete — tako poudarjajo v madžarskih vojaških krogih — zapustile nekatere postojanke na srednjem odseku, da bi vse svoje oddelke razvrstili na bojni črti, ki jo je določilo vrhovno poveljstvo nemške vojske, razlaga angleško-sovjetska propaganda kot velik uspeh ruske vojske.

Drži pa — pravijo v madžarskih krogih — da so sovjetske čete po zavzetju tistega področja, ki ga je nemška vojska zapustila, poskušale napasti bojno črto, na kateri so razvrščene nemške čete. Napad, v katerega so poslali velike sile, so na nekaterih točkah izvedli oddelki tankov in je bil v celoti odbit po ponovnem napadu nemške pehote.

Andrejčkov
Jože:

Zalost in veselje

Roman
v slikah
Risal Jože Beranek Besedilo priredil Mirko Javornik

268.

Drugo jutro je bej Aleša določil za svojega strežaja. Moral bo pometati, kuhati črno kavo, ves dan čakati pri durih, kdaj mu bo gospodar pomignil, da mu natlači in prižge čibuk. To je bil zdaj Alešev vsakdanji opravlek.

269.

Lavrencij je pa moral skrbeti za mladega konja žlahtnega arabskega plemena. Snažil ga je, krotil in sprevaljal. Z Alešem sta bila skupaj samo ponoči. Včasih zaradi žalostnih pogovorov nista zatisnila očesa vso noč.

270.

Nekega dne je beja obiskal vladar sosedne dežele. Bej mu je prodal Lavrencija. Aleš je bil žalosten, da še nikdar tako. Oklenil se je starega prijatelja trdo, kakor da ga ne bi hotel nikdar več izpustiti, in točil je bridke solze.

Morje, ki izginja . . .

... po krivdi Rusov, ki so preveč trebili gozdove ob Volgi

Učenem svetu, ki se ukvarja z raznimi naravnimi pojavi na zemlji, se zdi, vsaj v zadnjih desetletjih, Kaspiško morje posebne vrste uganka. To je morje, ki bi ga lahko in ga nekateri tudi imenujejo jezero, saj je to celinsko vodovje, ki z ostalimi morji nima nobenih vodnih zvez. In če ga imenujemo jezero, potem moramo še pristaviti, da je to tudi največje jezero na zemlji. Njegova površina meri 436.000 štirijaskih kilometrov. Kaspiško morje je dolgo 1.205 km, široko pa 554 km.

Pred davnimi tisočletji je bilo Kaspiško morje zvezano s Crnim morjem in se je proti vzhodu razlivalo čez vse širno področje sedanjih step in turketskimi pustinj tja do Aralskega jezera, ki je njegova voda še danes slana. To neizpodbitno prča, da je to v resnici le

ostanek nekdanjega morja

V teku dolgih tisočletij so se iz tega velikega morja, ki se je razprostiralo tja do osrčja Azije, dvignili pod pritiskom notranjih sil ogromni zemeljski skladi, ki so pretrgali zvezo med Kaspiškim in Crnim morjem ter tako slednje naredilo za notranje celinsko morje, oziroma slano jezero ogromnih razsežnosti.

Danes je površje Kaspiškega morja za približno 30 metrov nižje kot pa gladina Crnega morja in leto za leto se vedno pada. Terasa ob tem morju lepo kažejo, do kam je nekoč segala gladina Crnega morja. Zato pa je obalna pokrajina tudi po veliki večini pusta in neporaščena. Edino izjemo tvori kratak kos obale na jugu ob Perziji. V deželi okrog Kaspiškega morja le redkokdaj dežuje. Poletja so suha in vroča, zime pa razmeroma zelo mrzle. Kaspiško morje je tri mesece v letu zamrznjeno in sicer od januarja do marca.

Ribe in petrolej

Zelo pomembno je Kaspiško morje v gospodarskem oziru. To je zlasti na ribah izredno bogato morje. 30 odstotkov vseh rib dobiva Rusija vprav iz Kaspiškega morja za neposredno prehrano ali pa za industrijsko predelavo. Ogromno rib je zlasti v vodah ob izlivu Volge in Urala.

V gospodarskem oziru pa je Kaspiško morje za Rusijo največjega pomena zaradi ogromnih petrolejskih zalog, ki jih skriva v sebi zemlja okoli tega morja. Najbolj znani petrolejski vrelci so v Bakuju. Nič manj bogate zaloge, čeprav še ne v polni meri izkoriščane, so tudi ob reki Emba, ki teče od severovzhoda v Kaspiško morje. Druge petrolejske vrelce so v zadnjem času odkrili ob

azijski obali tega morja, ne daleč od perzijske meje.

Zelo pomembno je Kaspiško morje tudi zaradi tega, ker predstavlja odlično prometno zvezo zlasti z mesti na severu. Volga, ki je mimogrede povedano največja reka ne samo v evropski Rusiji, pač pa tudi v vsej Evropi, je obenem s številnimi prekopmi, s katerimi je zvezana, na primer s prekopom, po katerem je v zvezi z Nevo in s tem tudi z Baltičkim morjem, najvažnejša notranja ruska plovna pot. Volga se izliva v Kaspiško morje. Veliko večino petroleja iz Bakuja, petroleja, ki je namenjen domači porabi, prepeljejo preko Crnega morja in Volge.

Glavna pristanišča

ob Kaspiškem morju so Baku, Mahača-Kala ob železniški progi Grozni — Baku, Astrahan v Volgini delti in Krasnovodsk na vzhodni strani Kaspiškega morja nasproti Bakuju. Skoraj vse proizvode iz Transkavkazije prevažajo v notranjost Rusije preko Kaspiškega morja in po Volgi.

Danes temu največjemu celinskemu jezeru preti, kakor smo že v začetku omenili, velika nevarnost, sicer v bližnji bodočnosti še ne, prav gotovo pa čez nekaj stoletij, če bo šlo tako naprej. Gre namreč za nenavaden, presenetljiv naravni pojav, ki se nikjer tako očitno ne kaže, kot vprav tu. Učenjaki so namreč ugotovili, da vode Kaspiškega morja nekam čudno hitro sahnjejo. Gladina nenavadno hitro pada in sicer stalno in celo vedno hitreje.

V 5 letih gladina padla za 4 m!

Leta 1936 je bila gladina Kaspiškega morja še samo 26 metrov pod gladino Crnega morja, danes pa je že skoraj 30 m. V petih letih se je torej znižala za cele štiri metre. Sovjetska znanstvena akademija je dala leta 1939 posebni komisiji strokovnjakov nalogo, naj podrobno prouči ta čudni naravni pojav in ugotovi njegove prave vzroke. Ta komisija je prišla do prepričanja, da vode Kaspiškega morja zato tako hitro upadajo — tako pravi poročilo »Centraleurope« iz Bukarešte — ker so Sovjeti v zadnjih letih preveč iztrebili gozdove ob rekah, ki tečejo v Kaspiško morje, in ob Kaspiškem morju samem. Posledica tega je bila, da so se bistveno spremenile tudi vremenske razmere, ker so vode lahko vedno bolj izhlapevale in so reke, ki se izliva v Kaspiško morje, postajale vedno manjše. V Kaspiško morje je tako prihajalo vedno manj vode, zaradi česar gladina tudi tako hitro pada. Če bo stvar tudi v bodoče šla s tako hitrim

Tajna ženska policija v Bolgariji

V Bolgariji nameravajo ustanoviti posebno tajno žensko policijo. V njej bo spočetka okrog sto žensk, ki bodo neposredno pod vodstvom glavne policije v Sofiji. Misel gotovo ni slaba, saj je znano, da imajo ženske boljše nos za človeška slaba nagnjenja kot pa moški.

Japonski radio se je jezikovno močno razrastlel

Na Japonskem so začeli posvečati mnogo skrbi radijskim oddajam. Prvo radijsko postajo so imeli v Sibauri blizu Tokia, ki je začela delovati l. 1925. Poslej so zgradili mnogo novih postaj, a l. 1934 so jih vse združili v eno radiofonsko družbo, ki je pod nadzorstvom prosvetnega ministva.

Za japonske radijske oddajne postaje je značilno, da nimajo nobene trgovske reklame. Naročniki plačujejo mesečno pristojbino 50 jenov. Tokijska postaja oddaja hkrati samo dva sporeda.

Junija l. 1935 je japonski radio začel s posebnimi oddajami za tujino, zlasti za prekomorske države. Spočetka so bile te oddaje samo v japonsčini in angleščini ter so bile predvsem namenjene Japoncem v tujini. Zdaj pa imajo oddaje tudi v nemščini, francoščini, italijanščini, španščini, portugalski, arabščini, kitajščini, tajščini, malajščini v hindustanskem in kantonskem jeziku.

Stoletnica plzenskega piva

Prihodnje leto bo prva in največja pivovarna v Plznu na Češkem obhajala 100 letnico svoje ustanovitve. »Italpress« poroča, da bodo ta dogodek prav svečano proslavili in da bodo pri tej priliki imeli kar celo vrsto predavanj o plzenskem pivu.

Čut za glasbo naj bi bil v nosu

Prav resen znanstvenik v Amsterdamu je po dolgem raziskavanju prišel do presenetljivega sklepa, da je za dober čut za glasbo bistveno važen — dober nos. Glasbena nadarjenost, tako meni ta veščak, odvisi od pravilnega delovanja nosu in od njegovega razmerja do Evstahijeve cevi ter neba v ustni duplini. Obolenja v nosnih delih lahko zmanjšujejo ali celo popolnoma zavirajo glasbeni

korakom naprej, pravijo strokovnjaki, bo Kaspiško morje počasi čisto izginilo.

Pristanišče Astrahan v Volgini delti že zdaj ni več prikladno za pristajanje večjih ladij. Otok Artem pri Bakuju tudi nima več prave zveze s celino in Rusi so morali zgraditi z vso naglico dva kilometra dolg jez, če so hoteli preprečiti, da bi 6.000 delavcev, ki so zaposleni v petrolejski industriji na tem otoku, bilo popolnoma odrezanih od ostalega sveta. (Ce).

talent. To so čisto dokazale korenite operacije v nosu, po katerih se je v mnogih primerih povrnil prvotni prirojeni čut in tenek sluh za glasbo.

Stvar je zares čudna, preveč presenetljiva pa vendarle ni, saj smo se že navadili na marsikako »hudo mušnost« v naravi, ko na primer vemo, da hodijo po zemlji ljudje, ki s trebuhom mislijo in z očmi požirajo.

Pomen podaljška proge Drač—Elbasan

Za gospodarski razvoj nove Albanije bo vse-kakor velikega pomena podaljšek železniške proge, ki drži od pristanišča Drač do Elbasana. Ko bo ta podaljšek zgrajen, ne bo olajšan trgovski promet med Albanijo in Italijo, pač pa bo Albanija dobila z njim novo prometno žilo, ki jo bo vezala tudi z drugimi trgovskimi središči na Balkanu, zlasti z južnosrbskimi deželami. »L'Eco di Roma« poroča, da bo podaljšek te železnice, ki bo normalnotirna, dolg 83 km. Imel bo šest predorov, ki bodo vsi skupaj dolgi 2.200 metrov. Zdjaj je pri teh delih zaposlenih 1.200 delavcev. Gradbeni stroški so preračunani na 330 milijonov lir. Zdjaj proučujejo tudi načrt, kako bodo podaljšali to progo proti Strugi in Debru, odkoder jo bodo potem zvezali z veliko železniško progo Niš—Solum.

Spomenik pasji zvestobi

V počastitev velike zvestobe, ki jo pasji rod izkazuje človeku ter v njegovo večno slavo, so začeli na Japonskem graditi spomenik psu. Kip, ki predstavlja psa, je izklesal japonski kipar Teru Ando, na podstavku pa bodo vklesali napis, oziroma odo, ki jo je zložil sloviti pesnik Yamamoto. Pes, ki je služil kiparju za model, se je imenoval Aši-Co. Gospodar je bil tako navezan nanj, da je na smrtni postelji zapustil precejšen znesek denarja, s katerim naj pokrije stroške omenjena umetnika, ki postavlja pasji spomenik. Izrazil je tudi željo, naj to ne bo spomenik samo njegovemu psu, pač pa naj bo postavljen na čast zvestobe vseh peov na svetu.

Živalska občutljivost za svetlobo

Nemški prirodoslovec Merker se je podrobno bavil z vprašanjem, ali so živali občutljive za svetlobo ali ne. V enostaničnih organizmih sta občutljivost in čut za svetlobo združena. Obe ti dve lastnosti pa sta bistveno različni. Medtem ko je občutljivost za svetlobo na splošno v škodo organizmu, je čut ali smisel zanjo, lastnost, ki je živali koristna. Važno funkcijo pri čutu za svetlobo ima po ugotovitvah omenjenega nemškega prirodopisca vitamina C. Če žival tega vitamina nima, oziroma ga imajo vsaj premalo, je ponoči popolnoma slepa. Po tem takim ima mačka največ tega vitamina, saj je znano, da ponoči ne vidi dosti slabše kot ob belem dnevu.

DOBRI ŠTARTI ČASI

Mirno je tedaj počivalo jezero, pokrito in zavito v senco. Samo tam na vzhodu je žarelo daljino, visoko pogorje Lario v zlati in vijoličasti zarji. Prvi večerni severni vetrovi so premikali liste pasijonk, valovili sivo gladino jezera in prinašali sveži zrak iz gozda. Profesor je odšel malo prej, preden se je vrnila Luiza. Na stopnicah v Pomodoru je srečala jokajočo deklico, ki je kričala: »Moj oče bo ubil mater!«

Šla je z deklico v hišo in ukrotila moža, ki je iskal z odprtim nožem v roki ženo, ne toliko zaradi slabe juhe, kakor zaradi slabega odgovora. Luiza je pripovedovala potem zadnje dejanje drame ter svoj razgovor z ženo, ki je zbežala in se skrila v hlevu. Razgovor je bil:

»Oh, Regina, kje pa si?«

»Tu sem.«

»Kje tu?«

»Tu.«

Trepetajoči glas je prihajal iz krave. In res je žena čepela tam.

»Torej, pridí ven!«

»Ne, gospa.«

»Zakaj?«

»Bojim se.«

»Pridí ven, mož te hoče poljubiti.«

»Mene ne.«

Tedaj je poklicala Luiza moža.

»Pojdi in poljubi jo pod kravo.«

Mož jo je poljubil, dočim je stokala žena v strahu, da jo bo ugriznil: »Saj me vendar ne bo ugriznil, kaj ne!«

»Kakšen vravec je gospa Luiza!« je rekel don Giuseppe. Zadovoljen je bil z užitkom, ki ga je imel pri igri. Nežno se je pogladil po bokih in po trebuhu, ki je bil skromno okrogel. In tedaj se je ta mali človek iz starih časov spomnil na drugi vzrok svojega obiska.

Hotel je gospe Luizi nekaj povedati. Inženir je šel ven na običajni sprehodek, dolg štiri korake, tja do višine Tavorella, ki jo je v šali imenoval Sv. Bernard. Franco pa je gledal luno, ki je svetila izza temnega vrha Bisnaga na male valove in jezero.

Sedel je h klavirju in na pamet igral izlive namišljene bolesi, ki so odhajali skozi odprta okna na jzero. Nenačeno in nepravilno igranje se mu je mnogo bolj posrečilo kakor pa izdelane pesmi. Zakaj njegovo strastno čustvovanje je našlo v glasbi lažjega in popolnejšega izraza. Dvomi, negotovosti in nezaupanje, ki so ga tako ovirali pri delu z besedo, niso mučili pri klavirju njegove domisljivosti. Tedaj se je z dušo in telesom vdal navdušenju, ves je trepetal, prav do las. Svetle, zgovorne oči so ponovile vsako spremembo glasbenega izraza. Pod obrazom se mu je videlo neprestano premikanje neizgovorjenih besedi. Roke, četudi niso bile tako hitre in tako gibljive, so čudovito krasno igrale na klavirju.

Prehajal je tedaj iz enega glasovnega načina v drugega. Položil je v te prehode najmočnejšo silo svojega razuma. Pod njegovimi desetimi prsti, in skoraj tudi pod njegovi žarečimi očmi, je klavir stokal. Potegnil je iz njega tako rekoč vso notranjost.

Začel je igrati pod vplivom mesečine, potem pa so med igranjem vzšli temni oblaki iz dna njegovega srca. Zavedal se je, da je sanjal kot mladenič o slavi, da pa je pozneje svoje upanje ponižno pokopal. In s to žalobno, strastno godbo je govoril skoraj sam sebi, da je bila tudi v njem iskra genialnosti, ustvarjajoči ogenj, ki ga je videl samo Bog. Zakaj niti Luiza ni čutila do njegove razumnosti tistega spoštovanja, ki mu ga je manjkalo, pa si ga je želel od nje. Niti Luiza ne, duša njegove

duše! Luiza je zmerno hvalila njegovo godbo in njegove stih, a nikdar mu ni rekla: »Pojdi dalje po tej poti, poskusi, piši, izdaj!«

To je premišljeval in igral v temni sobani. V nežen napev je položil bolesto svoje ljubezni, tiho, skrivno bolesto, ki bi si je nikdar ne upal povedati z besedo.

Na terasi, v gibajočem se svitu, ki so ga povzročali veter, pasijonka ter luna in njen odsev v jezeru, je pripovedoval don Giuseppe Luizi, da se je gospod Giacomo Puttini skregal z njim. Kriva je tega gospa Pasottijeva, ki je Puttiniju krivo poročala, da je on, don Giuseppe, rekel, da bi bilo najboljšje, če bi se gospod Giacomo in Marijana vzela.

»Tako naj umrjem,« je ugovarjal ubogi župnik, »če sem rekel le eno besedo o tem! Nič! Sama laž!« Luiza ni verovala v krivdo gospe Barbore, in don Giuseppe ji je pojasnil, da je zvedel stvar od samega gospoda kontrolorja. Takoj je razumela, da se je hotel Pasotti pošteno ponorečevati iz svoje žene, gospoda Giacomu in župnika. Sklenila je, da se ne bo vmešala v stvar, kakor je župnik želel. Nasvetovala mu je, naj govori z gospo Pasottijevno. »Ko je pa tako gluha!« je odgovoril don Giuseppe in se popraskal za tilnikom. In odšel je nezadovoljen in ni pozdravil Franca, da ga ne bi motil.

Luiza je po prstih prišla h klavirju, da bi poslušala svojega moža, da bi čutila lepoto, bogastvo in ogenj te duše, ki je bila njena in kateri bo vedno pripadala. Nikdar ni rekla Francu: »Pojdi po tej poti dalje; piši, izdaj!« Morda tudi zato, ker je v svojem umerjenem čustvovanju pravilno sodila, da ne bi mogel ustvariti del, ki bi bila nad povprečnostjo. Največ pa zaradi tega, ker ji ni ugajalo, da bi se mož čisto posvetil pesmim in glasbi. Čeprav je imela tenak čut za oboje, vendar ni v bistvu pripisovala velike važnosti ne prvemu, ne drugemu. Želela je, da bi se lotil mož bolj moških, razumniških in tvarnih dejanj. Vendar je občudovala Franca v njegovi glasbi bolj, kakor če bi bil velik mojster. V tej skoraj skrivnostni govorici njegove duše je našla nekaj odkritosrčnega, žarek ljubečega duha, bolj vreden ljubezni kakor kateri drugi.